

Kodu-uurimispäev Vinni NSTs 22.mail 1987.a.

Vinni klubis avati fašismiohvite memoriaalseinal 2 nimeplaat.

Avati mälestuskivi Johannes Täksile, I Vinni sovhoosi direktorile ja Hans Kuriksile, Kulina kooli juhatajale. Ekskursioon majandis, päeva kokkuvõtmine Voore tares koos sõnavõttude ja kontserdiga.

Reedel, 22.mail 1987.a toimus Vinni NSTs kodu-uurimispäev, mis oli pühendatud SSORi 70. aastapäevale ning Vinni NST revolutsioonilisele minevikule. Päeva deviis oli: „Kedagi pole unustatud, midagi ei unustata“.

Kodu-uurimispäevast oli kutsutud osa võtma majandi (fašismiohvrite) memoriaaltähtvilete kantute sugulased, kodu-uurimisaktiiv, Viru-Jaagupi 8-klassilise kooli ja Roela keskkooli õpilased ning pedagoogid jt. Kodu-uurimispäevast võtsid osa NSVL Rahukaitsekomitee Eesti Vabariikliku osakonna töötajad parteiveteranid Meta Vannas ja Tamara Stepanova, memoriaaltähtvilete kantute sugulased Malle Trassberg, Heino Kallaste, Tatjana Petrova (Kallaste õde), Linda Kilk, Arvo Täks (J.Täksi sugulased), Leida Maasi, Heino Eerik, Heldur Eerik, Helgi Tiigi, Elvine Ruben, Salme Kuusemets, Sirje Talpas, kodu-uurimisaktivistid Alise Vaasma, Arnold Allik jpt.

Kell 13.00 oli Vinni NST klubis uute nimeplaatide avamine.

Ürituse avas Vinni NST parteikomitee sekretär Enno-Are Mähar.

Memoriaaltähtvilete juures oli pioneeride auvalve.

Vinni NST kodu-uurimistöö organisaator August Kondoja andis ülevaate memoriaaltähtvilete saamisloost ning tutvustas hiljuti väljaselgitatud kaht fašismiohvrit, kelle nimeplaatidelt eemaldati kate. Need olid nõukogude partisan **Vladimir Kreuz** ja punaarmee võitleja **Martin Noorlind**.

Nüüd on memoriaaltähtvilete kantud 29 nime. Need olid inimesed, kes 1941.a elasid ja töötasid praeguse Vinni NST territooriumil ning kes hukkusid võitluses fašismiga aastatel 1941-1945.

Pioneerid esinesid temaatilise etteastega ning andsid fašismiohvrite omastele lilli.

Memoriaaltähtvilete ete asetati värske lillekorv.

Kell 14.00 toimus mälestusmiiting Kulinal, Roela-Puka metsas, kus avati mälestuskivi siin 1941.a fašistide käsilaste poolt mõrvatud **Hans Kuriksile** ja **Johannes Täksile**.

Riidega kaetud mälestuskivi juures oli piirivalvurite auvalve. Avasõna ütles Vinni NST parteikomitee sekretär Enno-Are Mähar. Orkester mängis hümnid. Mälestustähtvilete eemaldasid kätte Kulina 8-klassilise kooli endine kauaaegne direktor, tööveteran Arnold Allik ja Vinni NST endine kauaaegne direktor, sõjaveteran Heino Kallaste. Sõnavõttuga esines Viru-Jaagupi 8-kl.kooli õpetaja, kodu-uurimistöö juhendaja Aliise Vaasma, kes tutvustas Hans Kuriksi elulugu.

23.mail 1987 möödub 100 aastat Hans Kuriksi sünnist, mälestuskivi avamise üritus oli pühendatud ka sellele tähtpäevale.

Sõnavõttuga esines Arnold Allik, kes rääkis kodu-uurimisalasest tööst, mida endise Kulina 8-kl. kooli jäljekütid tegid Hans Kuriksi mõrvaloo väljaselgitamisel ning tema mälestuse jäädvustamisel.

Samas kõrval, kus täna avati mälestuskivi, on Kulina 8-kl. kooli poolt 1965.a mais pandud mälestusplaat ja laste poolt kokku kantud kivikalm, iga aasta võidupühal peeti siin mälestusmiitinguid.

August Kondoja tutvustas Johannes Täksi elulu ja tema mõrvarimisega seotud üksiasju. J.Täksi eluloo kohta saadi andmeid alles käesoleval aastal (1987) arhiividest ja J.Täksi sugulastyetl Viljandi rajoonist. J.Täksi mõrvalugu oli välja selgitatud varem, selles aitasid aktiivselt kaasa kunagised Täkss kaastöötajad Vinnist Aino Štšugoreva, Leida Leinart, Feodora Väinsalu jt.

Johannes Täksi eluloo andmete kogumine jätkub.

Roela keskkooli pioneerid esinesid sõnalis-muusikalise põimikuga ning andsid lilli Johannes Täksi omastele.

Hans Kuriksi omakseid polnud kohal.

Sõna võttis ENSV Rahukaitse komitee esimehe asetäitja Meta Vannas, kes andis positiivse hinnangu üritusele.

Johannes Täksi sugulaste nimel võttis sõna sm Vunk Pärnust. Ta tänas Vinni NST juhtkonda Johannes Täksi eluloo väljaselgitamise ja tema mälestuse jäädvustamise eest, mujal pole tema sõnul Täksi mälestuseks kusagil mingit tähist.

Viru-Jaagupi 8-kl. Kooli pioneerid esinesid ka sõnalis-muusikalise pöimikuga.

Orkester mängis leinamarssi. Mälestuskivi jalamile asetati lillekorvid ja mälestuskimbud Johannes Täksi sugulaste poolt Hans Kuriksi sugulaste ülesandel, Kulina 8-kl. Kooli endise õpilase Sirje Taplase poolt, Vinni NST töökollektiivi, Roela Keskkooli, Viru-Jaagupi 8-kl. Kooli jt poolt. Kõlas leinasaluut.

Mälestusmiiting lõppes hümni helidega.

Mälestusmiitingul, samuti memoriaaltahvli juures toimunud üritusel oli ajalehe Punane Täht fotograaf Enno Kapstas.

Pärast mälestusmiitingut toimus külalistele ekskursioon Vinni NST-s.

Tutvuti majandi tootmistegevuse, mineviku ja tänapäevaga, käidi Rägavere mõis-muuseumis. Ekskursiooni juhendas Vinni NST naiste nõukogu esinaine Esta Anton.

Kell 17.00 kogunesid kodu-uurimispäevast osavõtjad Voore Tarre.

Kokkuvõtte toimnud üritusest tegi Enno-Are Mähar.

Vinni NST direktor Juhan Ratnik ja parteikomitee sekretär E-A.Mähar andsid fašismiohvrite omastele kätte Vinni NST mälestusmedalid, millele olid graveeritud järgmised tekstid:

„Suur Oktoober 70. Vinnis 22.V 1987.“

„Hans Kuriks 100. Vinnis 22.V 1987.“

„Johannes Täks. 70. Vinnis 22.V 1987.“

Martin Noorlind.

Arnold Kuusemets

Osvald Põiklik

Richard-Karl Tiigi

Karl Trumm

Konstantin Põiklik

Kuriksi medali said Kuriksi sugulane Veera Veltbach (ja veel mõni?), Arnold Allik, Alise Vaasma

J.Täksi medali said A.Täks, A.Kilk.

Suur oktoober 70 medali said: Meta Vannas, Tamara Stepanova, Alma Vaarmann, Olga Lauristin.

Sõnavõtuga esinesid ENSV Rahukomitee töötaja, komsomoli ja parteiveteran Tamara Stepanova, Johannes Täksi vennapoeg Arvo Täks ja vennanaine Linda Kilk, fašismivang Leida Maasi jt.

Kontserdiga esinesid Viru-Jaagupi osakonna tööveteranide naisansambel ja sõjaveteranide ansambel „Relvavelled“.

Kodu-uurimispäeva ettevalmistamisel ja läbiviimisel osalesid aktiivselt Vinni NST naistenõukogu (esinaine Esta Anton), Viru-Jaagupi tööveteranide klubi „Eideratas“ (president Meeri Koppel), sõjaveteranide ansambel „Relvavelled“ (juhid Jaan Kailvee ja Hannes Vahtramäe), Vinni NST parteikomitee sekretär Enno-Are Mähar, ametiühingukomitee esimees Feliks Klemets. Tööveteranid-kodu-uurijad Arnold Allik ja Aliise Vaasma, direktori asetäitja Heino Kallaste, peaarhitekt Ilmar Bork, Roela KK õpetajad, Viru-Jaagupi 8-kl. kooli õpetajad, samade koolide õpilased, Vinni NST a/ü klubi töötajad jt.

August Kondoja

Arvutisse trükkis käsikirjast Hilje Pakkanen, Vinni vallamuuseumi juhataja, oktoober 2021